

Hajnal Jenő búcsúztatása

Barátainak, elvtársainak, tisztelőinek jelenlétében pénteken a Farkasréti temetőben helyezték örök nyugalomra Hajnal Jenőnek, a Vörös Újság munkatársára, a komünista párt tagja. További életútján is harcosa maradt annak az eszmének, amelynek fiatal éveiben katonájává szegődött. Írásaiban elszántan ostromozta a népi nyomó ellenforradalmi rendszert, leleplezte kíméletlen rémuralmát. A 20-as és a 30-as években cikkek és tudósítások hosszú sorát írta az osztrák, német és a cseh-szlovák baloldali lapokban. A fasizmus és a háború növekvő veszedelme, üldöztetése elől a tengerentúlon keresték menedéket.

Hajnal Jenő, aki a Tolna megyei Hógyészen született, a nagyváradi szerkesztőségéből, a holnaposok társaságából jutott el a fővárosba. 1918 tavaszán már a Világ szerkesztőségében dolgozott. Az ösztörzés forradalom nagy reményeket ébresztő első heteiben ő is felismerte: alapvető változást, új társadalmat, jobb és igazságosabb rendet csak a munkásosztály

teremthet, ha megdönti a feudális-kapitalista Magyarországot urainak hatalmát. Ezért lett 1918 végén a Vörös Újság munkatársára, a komünista párt tagja. További életútján is harcosa maradt annak az eszmének, amelynek fiatal éveiben katonájává szegődött. Írásaiban elszántan ostromozta a népi nyomó ellenforradalmi rendszert, leleplezte kíméletlen rémuralmát. A 20-as és a 30-as években cikkek és tudósítások hosszú sorát írta az osztrák, német és a cseh-szlovák baloldali lapokban. A fasizmus és a háború növekvő veszedelme, üldöztetése elől a tengerentúlon keresték menedéket.

A barátok, a tisztelők nevében Vezér Erzsébet irodalomtörténész vett búcsút Hajnal Jenőtől. A kolumbáriumnál koszorúkat helyeztek el a Népszabadság szerkesztőségének, a Tájékoztatói Hivatalnak és a MUOSZ-nak a képviselői.

Szemorvosok tanácskozása

A látóideg betegségeit tűztek napirendre a Magyar Szemorvos Társaság idei két-napos nagygyűlésén, amely pénteken kezdődött meg Budapesten, az Orvos-Egészségügyi Dolgozók Szakszervezete Semmelweis termében. Az utóbbi két évtizedben megnőtt a látóideg megbetegedések száma. Ez a jelenség összefügg az idős korúak arányának növekedésével, az okok között azonban szerepet játszanak a gyógyszer, valamint a dohányzás okozta ártalmak, a központi idegrendszernek a látóideggel kapcsolatos betegségei, s a daganatok is. (MTI)

Koszorúzás

Sugár Andor, a mártírhálált halt kommunista festőművész születésének 75. évfordulója alkalmából koszorúzás ünnepséget rendeztek pénteken, tegnap Budapesten a Bajcsy-Zsilinszky út 22. számú ház falán levő emléktáblájánál. (MTI)

A főlészóaló

Minden jó közgyűlés kiadós párbeszéd. Elmondja a vezetőség nevében valaki — legtöbbször a szövetkezet elnöke —, mit végeztek és mire jutottak egy év alatt, a tagok pedig hozzáragsztják, amit még hozzá gondolnak. Sokszor láttam, kegyetlenül rosszul érzi magát a beszámoló elmondója, ha alig-alig szól valaki utána, vagy éppen senki sem szól. Aki mondásokkal meg tudja magát nyugtatni, mint beteg ember az idegnyugtatót, úgy veszi be: a hallgatás bizonyára beleegyezés. Pedig nehéz azt hinni, hogy a nagy zárszámadás minden mondatával mindenki egyformán egyetért. És az egyetértés is jobb, ha nem hallgatva mondják ki.

csak egy példára hivatkozhatom.

Új az elnökség, és figyel. Meghallgatja, hogy jó tervet takarítottunk be búzából, jól fizetett a paprika, még mindig kevés tejet fejünk, és értékesítési gondok voltak a zöldségtermesztésben. Többször fogott mondatokban hangzanak el ezek a tények, nagyjából úgy, ahogy tegnap egy másik közgyűlésen is elhangzott. Meghallgatja a főlészóalásokat is, és nyugtázza, nehéz dolga volt az elnöknek a válaszadásnál, vagy nem volt nehéz. Ezt a csöndes nyugtázást idén a szegedi Új Elet Termelőszövetkezetben nem engedte meg a tagság: egyik-másik főlészóaló elkezdte pontosan megmondani, hogy ezt a gondolatát kinek szánja az elnökségben. A háztáji bizottság vezetője nem azt mondta el, hogy általában milyen eredményt értek el, és általában milyen gondok nehezítik a munkát, hanem valósággal fejére olvasta az AGRÓKER emberének, hogy nem lehet főlét kapni. Mondhatnánk erre, nem nagy dolog, jobban tudja ezt a kereskedelem képviselője, hiszen neki naponta hetvenszer kell elmondania, hogy sajnos, megint nincsen. Csak hogy a főlészóaló azt is mondta, ha átmegy Bács-Kiskun megyébe, és ha szerencséje van, akkor ott kap. Ha ott van, itt miért nincs? Ha leállt az ipar, miért nem mozdult a külkereskedlem? Tisztesség ne csorbuljon, azt is mondta, ha vezető a vezető, teljesítse feladatát, és szerezzen.

Lehet, hogy annak az egy embernek melege lett hirtelen, akinek szólt, de az elnökség minden tagja természetesen vette, hogy onnan ide beszélnek. Szóbeli többlet értünk, mint hallgatásból.

A második főlészóaló még nagyobb vendégnek, az Országos Tervhivatal elnökhelyettesének címezte mondatát. Nagy témát vetett föl, a határban húzódozó gázvezeték szerelnék megcsapolni, hogy jusson belőle Mihályteleknek is. Annyira pontosan beszélt, szavai után talán a tervrajzot is meg lehetett volna rajzolni. Az elnökség fejbólintásokkal jelezte, hogy érti, miről van szó. A Tervhivatal elnökhelyettese pedig fölállt, és határozott ígéretet

tett, hogy mindkét kérdésre rövid időn belül hivatalos választ ad. Ő is köszöntötte a tagokat, ő is elismeréssel beszélt a jó munkáról, ő is kívánt sok sikert, de hamar kiderült, ennyi szóért ő sem jött volna Szegedre. Beszélt a nemzeti jövedelem emelkedéséről, arról, hogy élet-színvonalunk ebből eredően növekedhet, szólt a nagyszerrű terméseredményekről, de hosszú mondatokig időzött annál a gondolatnál, hogy a mezőgazdasági termékek minősége nem javult úgy, ahogy kellene. Sokszor a gyöngye minőség az oka, hogy külföldi piacon egy-egy termékünk nem állja a versenyt. Hatalmas gondja ez a termelés szakembereinek is, a tárolás, a földolgozás és a szállítás hiányosságai ráadásokként jönnek. Azt is mondta, hogy olcsóbban kell termelnünk, mert ha a többi termék a termelési költségek indokolatlanul emelkednek, kevés a haszon, és kevés a tagok jövedelme is.

Vitte magával tehát a fölészóalókat és a gázra várók gondját, cserébe itt hagyta a maga gondolatait. Nem úgy természetesen, hogy jó, csak mondjátok, majd mondog én is mindjárt olyat... hanem a legteljesebb közgyűlési egyenlőség belső törvényei szerint.

Az elnökség tagjait mindig valamelyik fölteszt szerv képviselőjeként köszöntik, vagy a szövetkezettel kapcsolatban álló ipari vállalat küldöttként tisztelik. Mihályteleken valóban képviselőnek kellett küldöket, szemmel láthatóan szívesen tették. Jó volt hallani, hogy a párbeszédnek ez a szála éppen olyan természetes egyszerűséggel, egyenesen futott, ahogy egymás munkáját segíteni tartozó partnerek között futhat. A „torony alját” is úgy emlegették, mintha naponta bejárnának oda.

Horváth Dezső

A tanár játéka

Leírni lehet, elképzelni jóval nehezebb, mennyire magányos is az ember ott a katedrán, szemben a szeretett ellenféllel. Jól-rosszul megtanulta annak idején a tudományok fejbeöntésének csínját-bínját, nevelésmódot, didaktikát, szaktárgyi módszertant. Eltelik néhány év, már rutinja is van. Mindezek segítségével — az igénytelenek különösen — akár évtizedekig elboldogulhatnak, úgy ahogy. Lehet valaki még „ösztönösen jó tanár” is, elmélyült szaktárgyi tudás birtokában, tapasztalatoknak is bővíben — még ennyi sem lehet elegendő manapság.

„Az ösztönösség és a rutin azonban csak a megszokott nevelői szituációkban használható; nem készít föl az átalakuló és fejlődő iskolában való tevékenységre... a tudatosságnak és a rutinnak új ötvözetet kell megtalálni a pedagógusoknak: a pedagógiai intuíciót.”

Igy a Köznevelés legutóbbi száma. Mi is hát az a pedagógiai intuíció? Határozzuk meg előre: a tanári tudatosságnak egy igen sajátos megnyilvánulása. Akkor kell jelentkeznie, amikor a legváratlanabb helyzetekben a választási lehetőségek alapos áttekintésére és mérlegelésére nincs idő, amikor cselekedni kell, legtöbbször rögtön. Pillanatnyi, maximálisan talpraesett s ugyanakkor az elsajátított, mely ismeretekre épülő döntéseket jelent.

— Az első lépés „a tevédegyönyörűségének” elfogadása. Nagyon sok tanár nem meri beismerni baklővéseit, képtelen az önkörrekcióna. A gátlások következtében sem a gyerekeknek, sem önmaguknak nem hagyják meg a tévedés jogát, letehetőségét és gyönyörűségét. Enélkül pedig bármiféle intuíció kizárt dolog, bármilyen nyitott személyiség is a tanár. A rosszul értelmezett tekintélyelv rengeteg kárt okoz — mondja Kovács Miklósné. Tizenöt évet tanított általános iskolában és gimnáziumban.

— Egyszer egy irodalomórán Paul Eluard: A szabadsághoz című versét elemeztük. Elmondtam, hogyan épít a ki nem mondott „szabadság” szóra a költő, hogy

csak legvégül „dobja be”. Az egyik lány jelentkezett: szerinte ez lehet szerelmes vers is, mert az utolsó szabadság szó helyébe akármit tehetünk. En veriem a vasat, oda más szó nem kerülhet. Később egy alkalommal abban a szerencsében részesülhettem, hogy beszéltem Szabolcsi Miklóssal, a neves irodalomtörténéssel. Tőle tudtam meg, teljesen véletlenül: a vers bizonyíthatóan eredetileg szerelmes versnek készült...

— Az új tantervek abszolút rugalmas tanári egyéniséget kívánnak. Ha a tanuló egyest kap, és odavágja az ellenőrzőjét a tanári asztalra — baj van az intuícióval, ezúttal nem szaktárgyi, hanem általános nevelői szinten. Az osztály hangulatának ösztönös érzékelése egy tudatosított beleérző vagy ráérző képesség révén alakítható. Az „érzékeny lélek” — éppen ezért szükséges a tanárok esetében. Viszont az is igaz, legyen bármily nyitott és minden változtatásra, új helyzet felismerésére-megoldására kész a pedagógus személyisége, csak addig lehet ez döntő, amíg részjelenségekről van szó. Amint morális-világnézeti kérdésekké válnak, nincs tovább intuíció, csak szilárd és elméleti felkészültség, természetesen a többi pedagóguskövetelménnyel együtt.

N. Z. huszonnyolc éve tanít, huszonötöt kollégiumi nevelőtanárként is „lehúzott”.

— Általában kedvezőtlennek tartják ma az intuíti tanáregyéniségek létét. Biztos csak a szaktárgyi ismeretek alakíthatják ki az intuíti tanári alkatot. Enélkül minden csak kóklerekedés, talmi mutatványosság. Természetesen a nagyobb tudás nagyobb körütekintést követel, de a rögtönzések — csak ismeretanyag-fedezettel lehetnek hasznosak.

— Kiveszöben van napjainkban a kedélyállapot, a kedélyvilág fontosságának elismerése. Az intuíció annyira totális valami, hogy elválaszthatatlan a tanár alkalmazkodó kedélyétől. Sok függ persze a légkörtől is, hiszen csak az adott közösség minősége „hozhatja ki” a váratlan helyzetekben a frappáns döntéseket. Egyik

alkalommal gazdasági földrajz órán azon keseregtem, miért nem ismerjük jobban Szlovákiát és Lengyelországot, el kéne menni, meg kéne nézni. Igen ám, de mivel menjünk? Az egyik „nehéz fickó” benyögte: biciklivel. Ami azután történt, maig egyik legnagyobb élményem. Egy nagyszerű hónapot töltött el 17 gyerek, remek együttes vált belőlük, s a biciklitúra alatt nem is akármilyen ismeretekre tettek szert.

— A kockázat óriási. A tanár alaphelyzetében egzisztencialista: végzet és gyönyörűsége is, hogy magányra kényszerítettett ott az osztály előtt, s a tanterembe „vetve” állandó döntéskényszer között él, dolgozik, elkerülhetetlenül. Intuítióval kell válnia. Nehéz helyzetbe kerül: tanári szobák hangulatának kiszolgáltatva, olykor teljesen széthúzó közösségekben valósítsa meg ezt! Úgy, hogy kollégái között vagy előre, vagy hátra kilóg a sorból.

— Recept nincs. Talán csak annyi: bármint tanítunk, bármilyen helyzetbe kényszerülünk, egy magasabbrendű játékoságnak kell megtalálni a lehetőséget a legvéresebben komoly dolgok véghezviteléhez. Azt hiszem, az intuíti nevelői alkat a létező legkomolyabb pedagógiai játék legmagasabb foka.

Domonkos László

Vihar egy pohár vízben

Szokatlanul rövid ideig tartott a film. Mindössze egy óra tíz percig. S ugyan milyen kalandfilm az olyan, melyben nem történik végleges leszámolás a banditákkal, s csak úgy ukkmuk-fukkk eltűnik a tengeren a hajó, szabványos befőzés nélkül? „Nyilvánvaló” a válasz: „szabotázs” történt, a mozi alkalmazottai, a „cenzúra” megkurtította a jeles alkotást!

Ezért történt, hogy felháborodott fiatalok ostromolták csütörtökön a Fáklya mozi vezetőit, a Csendes-óceán kalózái című film befejezése után. Kissé nehezen értették meg, mi okozta a félreértést. Mert arról volt szó. A közelmúltban vetítették a mozika

Kaland a szigeten című, a mostanihoz hasonló (izgalmas kalandfilm!) alkotást. Ott is kincs, sziget, banditák — de ott a megnyugtató-egyértelmű végkifejlet. S mivel a Kaland a szigeten a Csendes-óceán kalózáinak folytatása, „de önállóan is forgalmazható”, a Kétévi vakáció című Verne-regény alapján készült két film azonos szereplői csak táplálták a felháborodást. (Igaz, hibás a MOKEP is: ilyesmik illenek jelezni a plakáton!) Így történt tehát a kavarodás, s kellő körütekintés nélkül így keverhetett néhány forrófejű ifjú vihart — egy pohár vízben.

D. L.

Szegedi diákok sikerei

Kezdődik az Országos Középiskolai Tanulmányi Verseny, immár rangos második fordulójára. Megyénkben 78 tanuló vesz részt a középdöntőben, s ebből 55 tanuló a szegedi középiskolák diákja. A versenyt továbbra is a Radnóti Miklós Gimnáziumban rendezik meg, és pedig 16-án fizikából, 17-én kémiából, 18-án biológiából, 20-án matematikából, 22-én magyarból, 23-án történelemből, 24-én pedig földrajzból.

A szegedi középiskolákból a második fordulóba a következő diákok jutottak: Magyar irodalom: Lakó Ibolya, Zsoldos Sándor (Radnóti gimnázium). Magyar nyelv: Narancsik Judit (Radnóti gimnázium). Politikai gazdaságtan: Sári Ildikó, Fenyvesi Edit (Körössy szakközépiskola). Földrajz: Domokos Anikó, Dobay Katalin (Radnóti gimnázium), Dani Csilla (Ságvári gimnázium). Biológia: László Ferenc, Técsi László, Dulka Tibor, Pávó Imre, Fazekas Éva (Ságvári gimnázium), Herke Paula, Krenács László, Gehér Pál, Tuksa Ágnes, Dobcsányi Eszter, Huhn Lajos, Turi Klára, Antal Ágnes, Márton János, Szendrényi Vilmos,

Bálo Mária, Kémia: Balázs Judit, Schüller Ferenc, Szekeres Éva, Korponai István (Ságvári gimnázium), Horváth Gábor, Kátay István (Radnóti gimnázium). Fizika: Farkas Ferenc, Krizsán István, Tűzkő Tamás (Radnóti gimnázium), Magyar Imre (Ságvári gimnázium), Papp G. Sándor (Tömörkény gimnázium). Matematika (általános tanterv): Krizsán István, Lajkó József, Kovács Zoltán, Kátay István (Radnóti gimnázium), Masa István (Ságvári gimnázium), Hittmann László (Tömörkény gimnázium), Téglás János (Rózsa F. Szakközépiskola), Csányi László (Vedres I. Szakközépiskola). Matematika I.: Gulácsi János, Hajnal Péter (Radnóti gimnázium). Matematika II.: Balázs András, Gyuris Zsolt, Kozma József, Szendrői György, Vágvolgyi Sándor (Ságvári gimnázium). Történelem: Bicskei Anna, Zvada Zoltán, Miklós József, Márki Zoltán (Radnóti gimnázium).

Az idegen nyelvi versenyek eredményéről a versenybizottság későbbi időben küld tájékoztatást.